

De 6 ingrediënten voor een effectieve implementatie zijn:

1. *modeling*: wees zelf het voorbeeld, leef met de 7 gewoonten
2. *omgeving*: hoe versterkt wat ik zie, hoor, voel, ruik en proef de 7 gewoonten?
3. *curriculum*: algemene aanpassingen om de 7 gewoonten ter sprake te brengen
4. *instructie*: hoe verwerk je de 7 gewoonten in je les?
5. *systemen*: routines en afspraken in de klas, zoveel mogelijk schoolbreed
6. *tradities*: unieke activiteiten, bv. leiderschapsdag, maatschappelijke activiteiten

1. Modeling

Laat zien en vertel

<u>Actie nu</u>	<ul style="list-style-type: none">○ we spreken van '7 gewoonten'; we zetten vanaf de meivakantie elke week 1 gewoonte centraal in de lerarenkamer○ we beginnen met plannen van de 8-wekenperiode die plaatsvindt tussen de zomervakantie en de herfstvakantie 2016
<u>Eerste jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ Lighthouse team is rolmodel: inspireert, reflecteert, motiveert en stimuleert○ team werkt schoolbreed met en door middel van de 7 gewoonten, in de klas maar ook in overleggen en vergaderen; dus ook daar werken met leidershiptools, doelen, eerst begrijpen, enz.○ in overlegmomenten bespreken we de ruis in de 7 gewoontetaal○ bespreek stortingen op en opnames van de emotionele bankrekeningen○ in de bouwvergaderingen aan elkaar vertellen wat je in de klas gedaan hebt m.b.t. een gewoonte (les, gesprek, omgeving...)○ de 7 gewoontetaal steeds meer gaan gebruiken naar elkaar en in de klas○ op de site www.tehleaderinme.org zoeken naar voorbeelden van modeling per gewoonte○ startweek in teken van de 7 gewoonten, daarna tot herfstvakantie elke week een gewoonte centraal, met voor de herfstvakantie een afsluitende activiteit○ in de teamkamer zetten wij dezelfde gewoonte centraal die schoolbreed aan de orde is.
<u>Tweede jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ ieder teamlid is rolmodel voor elkaar, voor de ouders en voor de kinderen in taalgebruik en handelen volgens de 7 gewoonten○ Lighthouse team is rolmodel: inspireert, reflecteert, motiveert, stimuleert en borgt de ontwikkelingen van het eerste jaar.
<u>Derde jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ de kinderen zijn ook rolmodel voor elkaar en de ouders○ schoolorganisatie is ingericht op basis van de 7 gewoonten○ overall in de school is zichtbaar dat wij met de 7 gewoonten werken. Dit zie je in ons gedrag en handelen.○ ook in personeelsbeleid, bv. de voortgangs- en functioneringsgesprekken, wordt gewerkt vanuit de 7 gewoonten; bv. wat zijn jouw doelen, wat zijn de schooldoelen, hoe krijgen we een win-win situatie, we overleggen door eerst te begrijpen, hoe gebruik jij de 7 gewoonten, hoe plan jij, enz.

2. Omgeving

Laat zien, horen, merken en voelen

<u>Actie nu</u>	<ul style="list-style-type: none">○ beginnen met opruimen van school en het restylen: de wanden in de hallen en de lokalen worden geschilderd○ zoeken naar creatieve groepsopdracht over de 7 gewoonten○ in de laatste schoolweek vóór de zomervakantie gaan we hiermee al aan het werk
<u>Eerste jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ De school/omgeving is OPPERUIMD van binnen en van buiten; overbodige dingen weg, alles in één stijl:○ het magazijn is goed toegankelijk en overzichtelijk ingedeeld○ in de leshal is een boom zichtbaar○ boven de kapstokken hangen prikborden○ de schuifwanden zijn vervangen door houten wanden○ tussen de wc-blokken in de hal bij de hoofdingang wordt een prikbord gemaakt voor het missionstatement van de school (1e jaar) en die van de afzonderlijke teamleden (in het 2e jaar)○ het groen rondom de school is opgeruimd en aantrekkelijk ingericht○ er heerst RUST in de school, met taakgerichte geluiden○ in de hal van de hoofdingang is een Wall of Fame○ de 7 gewoonten zijn zichtbaar in de eigen groep, de kamers van directie en IB en in de werkruimten○ doelen die de klas wil halen, bv. op vakgebieden, hangen zichtbaar in de klas○ de resultaten van de doelen zijn zichtbaar in de klas○ in elk lokaal hangt het missionstatement van de groep
<u>Tweede jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ de missionstatements van alle teamleden hangen zichtbaar in de school○ overall hangt veel eigen werk van de kinderen. We ontwikkelen in dit jaar een format voor de wijze van exposeren.○ Het is duidelijk welke leiderschapstaken er zijn om te zorgen voor een geordende en taakgerichte omgeving
<u>Derde jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ in de school is zichtbaar dat wij werken met de 7 gewoonten○ kinderen voelen zich thuis en nemen hun verantwoordelijkheid voor de omgeving○ werk van kinderen is zichtbaar in de school via vaste afspraken omtrent de wijze van exposeren

3. Curriculum

Wat onderwijs je

<u>Actie nu</u>	<ul style="list-style-type: none">○ bij elke les de lesdoelen benoemen; hoe gaan we die bereiken. Aan einde evalueren: is het doel gehaald? Wat was jouw invloed daarop?○ ontwikkelen van doelenformulieren voor de kinderen
<u>Eerste jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ introductie van de 7 gewoonten○ leren over de inhoud van de 7 gewoonten op een betekenisvolle manier○ leren wat de eigen en andermans talenten zijn. Leren dit te benoemen, te waarderen en te accepteren○ leren dat er geen sprake is van hiërarchie maar geaccepteerde ongelijkheid; we zijn gelijkwaardig aan elkaar, maar we verschillen in taken en bevoegdheden○ leren verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en de ander en daarin eigen keuzes te maken. Leren dat de 7 gewoonten daarbij handvatten geeft.○ leren dat de 7 gewoonten altijd en overal toegepast kunnen worden. Het heeft te maken met de eigen persoonlijkheidsontwikkeling.
<u>Tweede jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ we verdiepen de basiskennis van de 7 gewoonten bij de kinderen○ we doen wat nog nodig is om het derde jaar te realiseren
<u>Derde jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ elk schooljaar komen alle gewoonten aan bod○ de gewoonten komen de hele dag terug en worden onderwezen in alle lessen○ iedereen spreekt dezelfde 7 gewoonten-taal op school, maar ook daarbuiten○ kinderen kunnen samenwerken, kennen hun eigen talenten, nemen verantwoordelijkheid voor hun eigen leren, de spullen en de omgeving

4. Instructie

Hoe onderwijs je

<u>Actie nu</u>	x
<u>Eerste jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ alle teamleden zijn rolmodel voor de 7 gewoonten○ de leerkrachten gebruiken het Happy Kids boek als hulpmiddel om de 7 gewoonten te onderwijzen○ in de eerste 8 weken na de zomervakantie laten we de kinderen kennis maken met de 7 gewoonten. Dit doen we door elke week te starten met een weekopening in het teken van een van de 7 gewoonten. Groep 3-8 in de lesaal, 1-2 in de gymzaal. Elke weekopening wordt verzorgd door twee leerkrachten, die van te voren brainstormen over de te behandelen gewoonte en invulling.○ Hoe onderwijzen we de 7 gewoonten: <u>Onderbouw</u> – verhalen, toneelstukjes, liedjes, gebeurtenissen met Raai de Kraai <u>Middenbouw</u> – boek Happy kids voorlezen, tips van de website van The Leader in Me, koppelen van gedrag en 7 gewoonten aan alledaagse situaties <u>Bovenbouw</u> – Filmpjes van de website van The Leader in me, koppelen van gedrag en 7 gewoonten aan alledaagse situaties
<u>Tweede jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ de bovenbouwleerlingen kunnen de 7 gewoonten verwoorden en uitleggen naar jongere kinderen, ouders en tijdens de leiderschapsdagen.○ tijdens alle instructies en lessen komen de 7 gewoonten terug
<u>Derde jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ Bij alles wat wij doen in de school hoor je, zie je en ervaar je de 7 gewoonten. Dat is duidelijk in de interactie tussen de leerkrachten onderling, tussen leerkracht en kinderen, kinderen met kinderen en ouders

5. Systemen

Stem met elkaar af

<u>Actie nu</u>	<ul style="list-style-type: none">○ Er is een leerlingenraad○ In de ochtend begroet iedereen elkaar bij de deur van de klas○ in personeelsvergadering aandacht voor en steeds meer werken vanuit de 7 gewoonten○ oefenen in klassenmissionstatement maken○ leiderschapstools uitproberen○ leiderschapsrollen introduceren in de klas
<u>Eerste jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ de leerkrachten maken met de kinderen een mission statement van de klas○ schoolafspraken worden door iedereen gedragen: dus kinderen, leerkrachten en ouders. bijvoorbeeld:<ul style="list-style-type: none">- taakgerichte geluiden- ruimtes netjes achterlaten- opruimen van jassen en tassen in luizenzakken○ de leerlingen bespreken in ieder geval in de bovenbouw zelf met de ouders hun rapport/vorderingen in nov., gekoppeld aan hun eigen doelen○ in de informatiemap voor nieuwe ouders zit uitleg over de 7 gewoonten○ ouderavond over de 7 gewoonten○ ontwikkelen van een portfolio voor de kinderen○ in elke klas is zichtbaar welke leiderschapsrollen er zijn voor de kinderen
<u>Tweede jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ de kinderen presenteren hun eigen portfolio en rapport aan hun ouders○ de leerlingen werken met een portfolio○ bij het begroeten 's morgens bij de deur door de leerkracht staat ook bij toerbeurt een leerling○ de kinderen uit de leerlingenraad worden opgeleid tot kinderlighthouse team
<u>Derde jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ (nieuwe) ouders krijgen uitleg over de 7 gewoonten○ iedereen op school werkt systematisch volgens de 7 gewoonten○ er is een kinderlighthouse team; zij leiden nieuwe ouders rond○ er zitten meerdere ouders in het lighthouse team

6. Tradities en rituelen

Bouw een cultuur

<u>Actie nu</u>	<ul style="list-style-type: none">○ Gebruik maken van de kwaliteiten van kinderen, leerkrachten en ouders○ afsprakenmap doornemen in het licht van de 7 gewoonten, bv. 1 per vergadering○ takenlijst voor in de klas ontwikkelen
<u>Eerste jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ een leiderschapsdag organiseren als school, aan het einde van het schooljaar: een open dag, met als doel dat de leerlingen zich oefenen in bepaalde vaardigheden/leiderschapsrollen. Dat kan zijn:<ul style="list-style-type: none">○ spreken in het openbaar○ interviewen○ verwelkomen/gastvrouw of -heer zijn○ kinderoppas○ toneel, zang, dans○ rondleiden○ uitleggen○ enz.○ de leerkrachten maken met de kinderen een takenlijst waar ze zich kunnen inschrijven: wat willen wij laten zien wat we kunnen? In deze vaardigheden oefenen de kinderen ook hun doelen○ de leerkrachten coachen de kinderen op hun gekozen taak○ de kinderen zijn betrokken bij het organiseren en uitvoeren van alle vieringen.○ Nieuwjaarsreceptie aan het begin van het schooljaar○ Ouder-kindgesprekken
<u>Tweede jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ De kinderen verzorgen periodiek een afsluiting van een periode○ Één keer een leiderschapsdag○ maatschappelijke acties zoals:<ul style="list-style-type: none">○ zwerfafval opruimen in de buurt○ kerstkaarten/stukjes○ Palmpasen stokken maken○ goede doelenproject(en) steunen (voedselbank, Vastenactie)○ leaders/vakmensen/ouders uitnodigen over hun vak/vrijwilligerswerk te vertellen○ 2 leerlingen uit groep 7 en/of 8 zijn volgens een rooster pleinwacht een kwartier voor schooltijd; zij dragen dan eventueel zichtbare hesjes
<u>Derde jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">○ Twee keer per jaar een leiderschapsdag georganiseerd en onder leiding van de kinderen, waarvan één een internationale (goed voor Engels!)○ De kinderen kiezen een goed doel dat wij gaan steunen als school○ Sport/speldag wordt door de kinderen zelf georganiseerd